



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. V. De Causis Dispensationis Matrimonialis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

S. V.

De Causis Dispensationis Matrimonialis.

S U M M A R I U M.

102. Causa iusta dispensandi in Impedimentis dirimentibus est I. Prærogativa Dignitatis Regie, vel Principalis.
103. II. Conservatio Illustris Familie in eodem sanguine.
104. III. Splendor ejusdem aliàs interiturus.
105. IV. Excellentia meritorum.
106. V. Extinctio litis.
107. VI. Bonum pacis aut conservandæ, aut inducendæ.
108. VII. Evitatio scandali.
109. VIII. Angustia loci.
110. IX. Locus situs ad litus maris.
111. X. Defectus Dotis competentis.
112. XI. Ætas femine.
113. XII. Matrimonium cum ignorantia impedimenti bona fide contractum.
114. XIII. Copula inita cum Consanguinea, vel Affine.
115. XIV. Infamia periculum.
116. XV. Causa generalis dicta ex certis, & rationabilibus causis.
117. Pro dispensatione in Voto Castitatis, & Religionis ex parte materia causa iusta est I. mutatio ejusdem.
118. II. Dubium superveniens, an Votum sit ritè editum.
119. Ex parte votantis I. defectu mature deliberationis.
II. Metus, etiam levis.
120. III. Cessatio cause.
IV. Periculum frequenter peccandi contra Votum.
121. V. Nimia carnis fragilitas.
122. VI. Necessitas publica.
123. &c. Quando censeatur adesse defectus Dotis?
129. &c. Quando non adfit?
133. &c. Quenam cause in singulis personarum generibus sufficiant ad dispensandum in Impedimento Consanguinitatis?
140. 141. Affinitatis ex copula licita.
142. Et illicita.
143. Cum quibus, & ex qua causa dispensari soleat in Impedimento publicæ Honestatis?
144. Cognationis Spiritualis?
145. Griminis?
146. Ordinis Sacri, aut Professionis Religiosæ?
147. 148. An eadem cause sufficiant, ut dispensare in hujusmodi Impedimentis possit Episcopus, vel alius potestatem dispensandi habens?
149. &c. An Dispensatio, obtenta à Papa ad contrahendum Matrimonium inter Consanguineos in gradu prohibito, valeat, si in ea causa falsa expressa sit?
155. &c. Qualis error dispensationem vitiet?
158. &c. Quo tempore necesse sit veram esse Dispensationis causam?
166. &c. An valeat Dispensatio facta ex causa insufficiente, quam dispensans putavit sufficientem esse?

102. Queritur I. Quanam sint iustæ causæ dispensandi in Impedimentis Matrimonij dirimentibus? R. circa numerum istarum causarum variant DD. Navar. Man. c. 22. n. 87. Sanch. l. 8. de matr. D. 19. n. 8. Conink D. 33. n. 45. reducunt illas ad ternarium; alij plures statuunt: Corrad. Praxis Dispens. Apost. l. 7. c. 2. § 3. recenset omnino viginti sex; quæ tamen omnes commodè ad quindecim possunt contrahi, prout illas contrahit P. Reiffenstuel Append. n. 69.

Prima est Prærogativa Dignitatis Regie, vel Principalis; nam hujus intuitu Pontifex dispensare solet etiam in secundo gradu Consanguinitatis, & Affinitatis, ortæ ex legitimo conjugio, ut habet praxis, & non obscure approbat Trid. sess. 24. c. 5. in fin. de reform. Matr. ubi, cum statuisset, ut in secundo gradu nunquam dispenseretur, providè excipit Magnos Principes: Nec immeritò; quia inita inter hujusmodi personas conjugia spectant ad conservationem pacis, & R. P. Schmalzgrueber L. IV.

tranquillitatis publicæ, atque ad Regnorum, & Principatuum felicitatem tendunt. Sanch. l. 8. de Matr. D. 19. n. 5. Conink D. 33. n. 46. Gobat Exper. tr. 9. n. 604. Wiestner bic n. 77. Magnif. P. Schmier p. 3. de Matr. c. 1. n. 46. Neque opus est ad impetrandam pro hujusmodi personis dispensationem allegare aliquam aliam causam; quia licet talis causa in specie non allegetur, semper tamen adesse censetur, scilicet vel excellentia meritorum, vel conservatio publicæ tranquillitatis, consequenter bonum commune.

2. Conservatio Illustris Familie in eodem sanguine, aliàs peritura; quia hujusmodi Familias conservari ad pietatem, & publicum bonum aliquo modo pertinet; cumque Summus Pontifex quoad dispensationem in pluralitate Beneficiorum erga Nobiles se proniorem ostendat, ut patet ex c. de multa 28. de Prebend. pariter quoad dispensationem in Matrimonio non erit adeo difficilis. Sanch. D. 19. cit. n. 31. Henric. l. 12. de Matr. c. 3. n. 9. Corrad. prax. Dispens.

spens. Apost. l. 7. c. 2. n. 106. § seqq. Conink *D. 33. cit. n. 49.* Palao *tr. 28. D. 4. p. ult. §. 2. n. 2.* Reiffenstuel *Append. n. 70.* Unde ex hac causa Pontifex etiam dispensat cum Sacerdotibus, & Religiosis, ut nubere valeant: & sic Henricus, *l. cit.* refert, Gregorium XIII, anno 1578, dispensasse cum Luisa Comitissa S. Gadæ, ut non obstante Voto Continentiæ, quo adstricta erat, & Impedimento tum Consanguinitatis, tum Affinitatis nuberet Patruo, cui prius Soror ejusdem nupserat.

104 3. *Splendor, ac dignitas Familie illustri, aut Nobilitate præcellenti*, ut hic in ea conservetur, & opes ejusdem ad alienas manus non veniant, Casus præcipue contingit, quando familiæ alicujus linea, masculis præmorta, hæredem bonorum habet foemina; nam ne hujus hæreditas ad extraneos deveniat, aliquando dispensatio datur contrahendi Matrimonium inter Consanguineos etiam propinquiores. Idem contingere potest, siquæ Nobilis instituitur hæres hac conditione, ut alicui ex familia sua pro ejusdem conservatione nubat. Vin. de Just. *Prax. Dispens. l. 3. c. 13. § 14.* Bosco *de Matr. D. 12. sect. 13. n. 262.* Gonzal. *in c. 6. de Consang. n. 3.* Gobat. *tr. 9. cit. n. 606.* Englich *§. 3. n. 3.* Wiestner *n. 78. ibid. cum supra allegatis.* Ratio est, quia ad publicum bonum pertinet, Familias Illustres conservari in suo splendore, & bona illarum extra familiam non devenire in manus aliorum, quod sæpe fieret, si persona propinqua inter se Matrimonium non possent contrahere. Accedit, quia Illustres Familias maxime affligit, si vident bona ejusdem, præsertim domum ejus principalem ad extraneos devenire juxta illud Jerem. *c. 5. Hæreditas nostra versa est ad alienos, domus nostra ad extraneos.* Unde cum etiam DEUS in antiquo Testamento ad bona in quavis familia conservanda voluerit, ut foemina uni de propria cognatione nuberet, eadem conservatio in novo Testamento erit causa sufficiens saltem ad dispensandum.

105 4. *Excellentia meritorum in Ecclesiam, ratione insignium laborum, vel periculorum, in bello contra Infideles, Hæreticos, aliosque Reip, hostes ab uno contrahentium, vel à parentibus ipsorum, aut eorum conjunctis exantlatorum;* nam horum intuitu dispensari aliquando solet, si ipsi velint contrahere, sive pro contrahere volentibus intercedant, prout habetur *can. tali 17. ibi: Nisi quem evidens meritorum prerogativa commendat caus. 1. q. 7.* Sanch. *n. 32.* Conink *n. 49.* Corrad. *n. 109.* Palao *n. 2.* Justis *c. 12.* Bosco *n. 262.* Gonzal. *n. 3.* Englich *n. 3.* Wiestner *n. 79.* Reiffenstuel *n. 71.* Magnif. P. Schmier *n. 48.* Ratio patet; nam omnino conveniens est, ut Ecclesia benignam, & liberalem se exhibeat erga eos, qui de ipsa bene meriti sunt, aut mereri possunt. Hinc Co-

batr. *9. cit. n. 606.* rectè infert, ex hac causa dispensari cum Centurione, qui in bello Turcico insigniter sese gessit.

5. *Extinctio litis, si speretur, ejusmodi conjugio componendam & tollendam litem, quæ inter duas familias agitur super bonorum successione, & alijs magni momenti rebus, ac Juribus.* Idem dicendum, si Oratorum alter habeat litem, quam ipse ob inopiam, vel rerum imperitiam prosequi non potest, prosequetur autem alter contrahentium, quia potentior opibus, & peritior rerum est; nam ex hujusmodi causa in Gradibus remotioribus Dispensationes concedi, ajunt Conink *n. 45.* Corrad. *à n. 54.* Justis *n. 4.* Palao *§. 2. n. 2.* Bosco *n. 25.* Perez *D. 45. sect. 5. n. 6.* Fagnan. *in c. quia circa de Consang. n. 8. § seqq.* Wiestner *ibid. n. 81.* Reiffenstuel *Append. n. 72.* Ratio est, quia cum lites causa odiorum, & discordiarum fomenta sint, publicè interest eas sopiri, & expediri, Accedit, quia etiam ad pietatem pertinet, omnibus modis subvenire illis, qui pro rerum suarum jactura certant, & auxilio destituti sunt, Ceterum cujus quantitates, vel qualitates bona hujusmodi esse debeant, totum pendet ex arbitrio executoris, cui relinquuntur ea, quæ certa lege definita non sunt, certaque sub regula comprehendi non possunt *l. si servus 1. in fin. ff. de Jur. deliber. Corrad. n. 57.*

6. *Bonum pacis aut conservanda, aut inducenda, si scilicet per hujusmodi conjugium, inter personas conjunctas, vel aliter impeditas initum, stabili pax, arque concordia, sopiri odia, extingui discordia, & inimicitia graves possint.* Sanch. *D. 19. cit. n. 8.* Conink *n. 45.* Corrad. *n. 74.* Justis *c. 5. § 6.* Perez *n. 6.* Bosco *n. 259.* Palao *n. 2.* Gonzal. *in c. 6. de Consang. n. 3.* Honor. *tit. eod. n. 17.* Englich *hic n. 8.* Wiestner *n. 80.* Reiffenstuel *n. 73. § 74.* Magnif. P. Schmier *n. 49.* Ratio est, quia pax Civium plurimum conducit pro bono publico, ex inimicitijs verò istud læditur, innumeræque scandala, peccata, & alla mala consequuntur: ut proinde ad pacem procurandam, vel conservandam meritò Pontifex dispenset in Lege sua, cum eorum intuitu etiam in alijs recedi soleat à Juris communis Regulis *c. cum ex injuncto 2. de vot. oper. nunt.* Porro quanam inimicitia censenda sint ita graves, ut propterea dispensatio sperari possit, communiter relinquitur arbitrio Judicis. Menoch. *de arbit. cent. 2. cas. 110. n. 3.* Justis *l. cit. n. 19.* In specie censetur gravis, quæ vel oritur ex atroci injuria, præsertim si offensus est cupidus vindictæ. Tusch. *lit. 7. concl. 149.* vel ex controversia circa magnam partem bonorum Tusch. *l. cit. n. 8.* Just. *n. 23.* Reiffenstuel *n. 73. cit. 8. que autem.*

7. *Evitatio scandali.* Abb. *in c. quatuor circa 6. de Consang. n. 2.* Joan. Andr. *n. 4.* Sanch.

Sanch. l. cit. n. 9. Justis n. 2. Reiffenstuel n. 75. nam universaliter etiam propter evitanda scandala à communi Jure receditur arg. c. cum ex injuncto cit. ibi, Licet opera illa, que sine mortali peccato omitti non possunt, non sint pro vitando scandalo dimittenda, nec ea debeant pro vitando scandalo committi, que sine mortali peccato committi non possunt, ab his tamen, que sine mortali peccato committi possunt pariter, & dimitti, sit pro scandalo tollendo cessandum, & eis etiam pro vitando scandalo insistendum. Ubi Gloss. V. pro vitando scandalo ait, Nota, quòd pro aliquo scandalo vitando non debet quis mortale peccatum committere; quia utilis scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquatur c. 3. de R. J. alias si aliqua possint fieri, vel omitti sine mortali, detrahendum est Juri. Scandali autem nomine hic intelligitur occasio, causa, vel periculum peccati, v. g. inimicitie, odij, homicidij, incontinentie, vel alterius cujuscumque gravis peccati.

8. *Angustia loci*: cum scilicet locus, in quo habitant contrahere volentes, valde angustus, aut foemina cognatio in eo loco valde sit propagata; ita, ut necesse sit, ut vel contrahat Matrimonium cum persona inæquali sibi, aut ad æqualem habendam se aliò transferat, vel si hoc nolit, perpetuò inupta maneat, nisi dispensetur ad contrahendum Matrimonium cum persona conjuncta, vel aliter impedita. Sanch. n. 12. Conink n. 46. Corrad. à n. 6. Justis c. 2. Palao §. 2. n. 2. Perez n. 7. Bosco n. 260. Gonzal. n. 3. Engl. n. 8. Wiestner n. 82. Reiffenstuel n. 76. Magnif. P. Schmier n. 51. Ratio est, quia primum indecens est; secundum, foemina præsertim, valde difficile, cum solatio propinquorum, & parentum non ita tarere possint, ut viri; tertium denique etiam periculosum est ob periculum incontinentie. Accedit, quia communi, & privato ipsorum conjugum bono valde expedit, personas ad unum, vel alterum conjugium non coarctari, quod fieret, si tali casu dispensatio non daretur. *Proceditque hoc* 1. etiam si in locis circumvicinis reperiretur Matrimonium æquale, ut contra Navar. Petr. de Ledesm. Grass. Lud. Lop. Vega post Galleg. Henric. Rodrig. docet, & Declaratione Card. ad instantiam Archi-Episcopi Mediolanensis 18. Nov. 1570, data confirmat Sanch. n. 13. *Procedit* 2. etsi in loco illo inveniri possit status, genere, & divitijs æqualis, si dispar sit moribus, genio, Religione; nam æqualitas non ex sola generis, aut divitiarum æqualitate pensanda est, sed magis ex honestate morum, ne inter conjuges pax deficiat, Sanch. n. 15. Palao §. 2. n. 2. Bosco n. 260. Engl. n. 8. Reiffenstuel n. 76. *Procedit* 3. licet non exacta, sed moralis duntaxat diligentia adhibita sit ad indagandum, an non aliquis Impedimento carens, puellæ ad nubendum æqualis inveniat in loco, ut cum

Navar. Petr. de Ledesm. Grass. Vega advertit Sanch. n. 14. imò sufficit, si puella decenter ornata, & quasi exposita ad nubendum, per aliquot annos incedebat, & tamen illam nullus pro nuptijs expetijt, ut alijs cit. vult P. Reiffenstuel l. cit.

9. *Quando locus situs est ad litus maris*, 110 & propterea continuis piratarum, & fidei Catholicæ hostium excursionibus expositus, adeo, ut Extranei difficulter haberi possint, qui nubere velint cum hominibus in tali loco existentibus. Corrad. c. 2. cit. n. 49. Barbof. ad Conc. Trid. sess. 24. c. 5. de reform. Matr. n. 16. Engl. n. 8. cit. Reiffenstuel n. 96. ob rationes allatas pro causa relata n. præc.

10. *Defectus Dotis competentis*: quando scilicet vel omnino nullam, vel non competentem habet Dotem ad nubendum alicui æquali. Sanch. n. 16. Conink n. 47. Corrad. n. 21. Justis c. 3. Palao n. 2. Gonzal. n. 3. Bosco n. 261. Engl. n. 8. Wiestner n. 83. Reiffenstuel n. 81. Magnif. P. Schmier n. 52. Ratio est; quia defectus dotis faceret, ut aut inuptæ manere cogantur foemina cum periculo incontinentie, aut compellantur nubere inæquali cum discrimine infausi conjugij, quorum neutrum publicè expedit.

11. *Ætas foemine*, si hæc 14. ætatis 110 annum excefferit, & tamen virum paris conditionis, cui nubere possit, hæctenus non invenerit, Corrad. n. 23. Justis c. 2. Barbof. n. 8. Engl. n. 8. Reiffenstuel n. 92. & alij communiter. Ratio est, quia etiam Leges Civiles favere solent puellis 14. ætatis annum excedentibus: & merito, ne in periculo incontinentie omnino inuptæ manere debeant. Hæc tamen causa non procedit in Viduis; quamvis enim SS. Canones binubentes tueantur adversus Constitutionem pœnalem Juris Civilis, ut videbimus infra Tit. 21. in hoc tamen puncto eisdem Curia Romana deferre non consuevit, ut docet praxis teste Corrad. n. 85.

12. *Matrimonium cum ignorantia Impedimenti bona fide saltem unius contractum*: estque hoc casu perinde, sive proles ex tali conjugio sit suscepta, sive non; nam utroque casu in gradu non valde propinquo dispensatio haud ægrè concedi solet, idque non tantum favore prolis, sed etiam Matrimonij, quòd hujus separatio sine gravibus incommodis, & scandalo raro fiat c. quia circa 6. de Consang. Sanch. n. 33. Justis c. 16. Conink n. 49. Perez n. 12. Engl. n. 8. Wiestner n. 85. Reiffenst. n. 97. Magnif. P. Schmier n. 53. Secus est, si contractum sit mala fide utriusque, vel omillis culpabiliter Denuntiationibus; nam hoc casu, etsi etiam multiplex proles ex tali Matrimonio suscepta esset, Dispensatio tamen Apostolica sperari non posset, quòd ita contrahentes gratiam Apostolicam non mereantur, Trid. sess. 24. c. 5. de reform. Matr.

114 13. *Copula cum Confanguinea*, vel Affine, aut alia impedimentum habente perpetrata, & propolata ex imprægnatione; v. g. subsecuta prole. Corrad. c. 3. n. 1. & seqq. Justis c. 17. Reiffenstuel n. 94. Ratio autem, cur ob hanc causam dispenset Pontifex, est, ut consulatur famæ, & honori mulieris, utpote quæ aliàs diffamata, & in-nupta maneret, vel certè virum parem acquirere non posset. Estque causa ista una ex urgentioribus, adeo, ut intuitu illius, vel potius ob effectus inde secutos, aut secuturos, Papa non tantùm cum Nobilibus, sed etiam cum plebeijs, non obstante, quòd in gradu secundo consanguinei sint, pro foro externo dispenset, modò copula non sit habita sub spe faciliùs postea impetrandæ dispensationis; id enim in Supplicatione exprimendum esset juxta dicenda *infra* n. 172. Justis l. 1. de Dispens. c. 4. à n. 322. Reiffenstuel Append. n. 94.

115 14. *Infamia mulieris*, inde orta, quòd ob nimiam Oratorum familiaritatem, & liberio-riem inter se conversandi modum orta sit suspicio, licet falsa, eos carnaliter se invicem cognovisse. Corrad. c. 3. cit. n. 7. Engl. b. tit. n. 7. ubi per extensum refert dispensationem factam à Leone X. Ratio est, quæ in priori causa, videlicet ne aliàs mulier graviter diffamata, indèque innupta, non sine scandalo remanere debeat. Wiestner hic n. 27. Reiffenstuel n. 95. Magnif. P. Schmier n. 54.

116 15. Denique in Gradibus saltem remotioribus cum personis Nobilibus, aut aliàs valde honestis non rarò dispensari à Papa solet *ex certis*, & *rationabilibus causis*, nullà expressâ in specie. Dispensationes istæ sine causa vocantur: non quòd sine causa concessæ sint; nam revera Papam semper justa aliqua causa movet ad eas concedendas: sed quòd certa causa in ijs non exprimitur, & propaletur. Et hinc etiam Executor in eam non debet inquirere, sed sufficit, quòd verificentur alia narrata, v. g. an Oratores sint de familia nobili, vel honesta, prout in Litteris exprimitur. Sanch. l. cit. n. 35. Corrad. n. 111. & seqq. Justis c. 1. n. 114. Wiestner hic n. 89. Reiffenstuel n. 98.

117 Quæritur 2. Quæ sint causæ justæ ad dispensandum in Voto Castitatis, & Religionis? R. Causæ in his dispensandi sunt duplicis generis, aliæ scilicet se tenent ex parte materiæ, aliæ ex parte voventis.

Ex parte materiæ causa justa dispensandi in Voto est 1. quando prudentis judicio ob mutationem circumstantiæ dubitatur, an Voti materia facta sit inutilis, mala, aut majus bonum impediens; tunc enim expedit dispensari cum vovente, ne fortè Voti impletio ei noceat, aut majorem DEI gloriam impediatur. Intelligendum autem hoc est, quando prudentis arbitrio dubium est, an

Voti materia sit facta inutilis, mala, & impeditiva majoris boni; nam si certum hoc sit, non esset opus dispensatione, quòd eo casu Votum per se desinat obligare. Sylv. V. dispensatio q. 14. n. 20. fin. Sanch. l. 8. de Matr. D. 20. n. 10. Conink D. 33. n. 50. Deinde Voti materia considerari non debet secundùm se tantùm, sed quatenus ex Voto obligat: & hinc ut votum dici possit impeditivum majoris boni, bonum istud compensare debet non tantùm bonitatem actus Voto promissi, sed etiam illam, quam habet ex Voto; aliàs illud non erit, omnibus consideratis majus.

2. Quando dubium est, an Votum ab initio obligarit. Et quidem cum dubium est, an quispiam voverit, nulla opus est dispensatione, cum eo casu præsumatur pro libertate: opus verò illà est, quando aliquis scit se vovisse, sed dubitat, an satis deliberatè voverit, aut cum intentione verè vovendi; tunc enim Voti obligatio est in possessione. Qua proinde, ut vovens se liberet, opus est, ut vel impetret dispensationem absolutam, quæ dari eidem potest, præsertim si alia causa accedat; vel saltem ut Votum in levio-riem materiam commutetur; quia ratio exigit, ut non tam strictè exigatur debitum dubium, atque certum. Sanchez D. 20. cit. n. 11. Conink n. 51. cit.

Ex parte voventis causa justa dispensandi in Voto est 1. quando Votum leviter, & ut à pueris solet, sine matura deliberatione est editum. c. venientis 2. de Vos. Neque opus est eo casu, ut accedat causa alia, ut contra Valentiam rectè monet Sanch. n. 12. ob rationem, quia aliàs nihil peculiare tribueretur facilitati, ac imprudentiæ in vovendo. Unde cum DD. ad dispensationem Voti petunt causam illius executioni obstantem, intelligendi sunt de Votis prudentes emissis.

2. Quando Votum illud extortum est metu etiam levi, vel dolo obtentum. Sanch. n. 15. Conink n. 53. Palao tr. 15. D. 2. p. 9. n. 9. Wiestner hic n. 88. Ratio est, quia Voti sic editi remissio cedit ad honorem DEI, qui faciliè remittit obligationem, cui aliena iniquitas causam dedit. Debet tamen ejusmodi metus esse injustè incussus; nam si emissum esset metu mortis imminenti ex naufragio, infirmitate, aut alia simili causa, causam dispensandi justam non præbet, nisi metus talis fuerit, ut maturam deliberationem, & consilium prudens excluderet. Sanch. n. 14.

3. Quando causa, quæ impulsit ad remittendum Votum, omnino desijt, ut si vovisti Castitatem, quia sperabas ingredi certam Religionem, aliàs non voturus, & jam nullo modo possis in eam admitti. Conink n. 51. Hinc discrimen faciendum est inter causam finalem, & impulsivam; nam si causa finalis omnino cesset, etiam Voti obligatio

gatio cessat, nec opus est dispensatione: contra si cesset causa impulsiva tantum; quia tum adhuc manet obligatio Voti, cum etiam non obstante errore circa hanc causam inducatur: at quia ejus cessatio valde minuit voluntarium, idcirco occasionem Dispensationi præbet. Sanch. n. 16.

121 4. Quando vovens versatur in periculo frequenter peccandi contra Votum. Et quidem si periculum hoc oriatur ex infirmitate, & fragilitate voventis, facile concedunt omnes. Si vero ex malitia, ac pravo voventis habitu, negant *Sotus*, *Rodriguez*, *Vivaldus* apud Sanch. n. 19. Sed hic melius distinguit, an vovens periculum hoc sine magna difficultate possit effugere, vel non. Si *primum*, cum *citt.* DD. negat illud esse causam sufficientem ad dispensandum in Voto. Si *secundum*, affirmat; quia eo habitu supposito, & magna fragilitate inde acquisita, res promissa reddita est vitibus impar, & Votum inutile, utpote quod non vitandis, sed augendis peccatis deservit.

122 5. Quando is, qui Castitatem, vel Religionis ingressum vovit, ob nimiam carnis fragilitatem maximam difficultatem habet in illo servando, quam anre non prævidit, vel saltem non ita perpendit; quia Votum tunc videtur non ita maturè emissum, vel habuisse aliquid erroris admixtum: & congruit Divinæ liberalitati, non ita rigidè exigere debita, ex liberali promissione orta. Conink n. 54. & patet ex praxi notoria Curia Apostolica. Ex quo deducit Sanch. n. 23. justam esse causam dispensandi, quando vovens ob scrupulos continuo anxius est, an Voto satisfecerit, v. g. an satis attentè legerit preces, quas vovit.

123 6. Quando ad publicam pacem necesse est, eam, quæ vovit Castitatem, nubere; quia tunc obstat ratio boni communis, quæ privato voventis anteferenda est. Cajet. 2. 2. q. 88. art. 12. Sot. l. 7. de Just. q. 4. art. 3. Sanch. l. cit. n. 24. Conink n. 54. Causa conservandi progeniem nobilissimi Ducatus, aut Marchionatus sufficit ad dispensationem mixtam Commutatione, non tamen meram; quia est causa merè temporalis. Navar. l. 3. tit. de Vot. conf. 32. n. 3. Henriq. l. 12. de Matr. c. 3. n. 9. Comment. lit. D. Sanch. n. 25. An verò causa ad dispensandum in Voto Castitatis sufficiens sit morbus continuus, cui periti Medici judicant subveniendum esse Venereis actibus, controversia est inter DD. Sanch. n. 26. distinguit inter Votum solenne, & simplex. In solenni cum *S. Thoma*, & alijs negat; affirmat in simplici, ex ratione; quia servare hoc casu Vorum res adeo ardua est, ut meritò credendum sit velle DEUM, ut Ecclesia, benignitate sua utens, ex hac causa Votum partim relaxet, partim commutet in alia opera.

Quæritur 3. Quando tenuitas, vel defectus dotis, aut Patrimonii sufficiens causa dispensationis sit? R. Sufficiens causa est tum, quando femina vel nullam, vel adeo tenuem habet dotem, ut innupta manere debeat, vel inæquali nubere. Consequenter defectum Dotis habere dicitur 1. quæ defacto nihil habet, licet spes sit ejus acquirendæ ex successione alicujus consanguinei testati, vel intestati, aut ex Legato, quod ipsi relinquatur, si hæc spes libera consanguinei dispositione destitui potest, aut jus succedendi, quod habet, sit revocabile. Navar. conf. 19. de Rescript. in fin. Sanch. l. 8. de Matr. D. 19. n. 24. Corrad. prax. Dispens. Apost. l. 7. c. 2. n. 24. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. § 2. n. 2. Wiestner hic n. 84. Reiffenstuel Append. n. 87. Ratio est, tum, quia, cum ad ista nullum adhuc jus habeat, & possit voluntas hominis mutari, verè adhuc dicitur pauper, & carere Dote; tum quia Dos datur pro sustinendis oneribus Matrimonij, hæc autem statim incipiunt cum ipso contractu Matrimonij. consequenter requiritur Dos in re præsens, & non sufficit futura in spe.

2. Si Legitima, quæ filia à parentibus Jure est debita, ad constituendam Dotem competentem non sufficiat, ita, ut ad eam augendam, ut competens fieret, plus filia relinquendum foret, quàm cæteris liberis, præsertim masculis; nam etsi certa sit velle parentes eam præferre, adhuc dicitur pauper, & Dotis defectu pati. Sanch. n. 23. Reiffenstuel n. 86. cum cæteris supra; quia jus non habet, ut cæteris præferatur, sed id ex voluntate parentum pendet, qui non tenentur constituere Dotem filia cum diminutione Legitimæ, quæ cæteris Liberis de Jure competit.

3. Si bona parentum ita se habeant, ut dum ipsi superstites sunt, non possint parte bonorum, ad Dotem competentem necessariam, se spoliare, quod ijs ad honestam, stativæque suo congruentem vitam ducendam indigeant; nam etsi bona, in quæ parentibus defunctis filia necessariò est successura, sint sufficientia ad constituendam Dotem competentem, adhuc illa dicitur pauper, & Dote carens. Henriq. l. 12. de Matr. c. 3. n. 25. Sanch. l. cit. n. 25. Pont. l. 8. de Matr. c. 21. n. 23. Justis de Dispens. l. 3. c. 3. n. 44. Wiestner hic n. 84. Reiffenstuel n. 88. Ratio est, quia ut onera Matrimonij sustineantur, necesse est statim dari Dotem, quæ non statim tradita, contemnetur uxor à viro, & parè cum ea aget.

4. Si bona Patrimonij acquisiti, vel cujus acquirendi spes est, sint implicata litibus, & timeri meritò possit, ne femina, cujus causa agitur, causâ cadat, nisi viro in quarto gradu conjuncto, aut aliter impedito nubat; nam si iste sit valde necessarius ratione peritæ circa illam litem, aut alia de cau-

causa, & aliter nollet causam juvare, nisi inito Matrimonio, aliisque non impeditus deficeret, qui operam suam posset addicere, sufficiens erit ad dispensationem causa, Sanch. n. 20. Pont. n. 23. Corrad. n. 59. Wiestner n. 84. Reiffenstuel n. 84. Ratio est, quia ad pietatem spectat, faminae ita destitutae subvenire, ne bonorum jacturam patiat. Idem à fortiori dicendum, si lis solo tali Matrimonio extingueretur; tunc enim subintraret adhuc alia causa dispensandi, nempe extinctio litis, seu bonum pacis secundum dicta n. 106. & 107.

128 5. Si femina ob deformitatem, vel similem causam non potest reperire maritum dignum suo genere, nisi habeat ampliore Dotem, quam aliae similis conditionis, non laborantes eo defectu; si enim talis augmento hoc careat, verè patitur defectum Dotis, Conink D. 33. n. 47.

6. Si Dotem quidem habeat sufficientem ad nubendum pari in vicinia, vel alio loco extraneo, quae tamen non sufficiat ad nubendum pari in proprio loco originis juxta dicta n. 109, & militat pro hoc Declaratio Cardd. ibi allegata.

129 Contrà non est sufficiens dispensandi causa defectus, vel tenuitas Dotis. 1. Si Sponsa quidem sit inops, & proprium nihil habeat, habeat tamen parentes divites; nam isti filiam tenentur dotare l. fin. §. neque enim, C. de Dot. promiss. & ratio est, quia Dos succedit loco Legitimae l. un. §. videamus 11. C. de rei uxor. act. Bald. Novell. de Dot. p. 6. privil. 16. Sanch. n. 21. Corrad. n. 23. Conink n. 48. Pont. n. 23. Wiestner n. 84. Reiffenstuel n. 89. Excipitur, si constaret, nullum ex non consanguineis, qui paris conditionis cum ea femina sunt, velle eam habere uxorem, eò quòd communiter sibi persuadeant, parentes non duros sufficientem Dotem. Ratio responsionis, & exceptionis est, quia sola causa hujus Dispensationis est, ne alia femina cogatur aut manere innupta, aut nuptias se indignas contrahere: & hinc quamdiu de hoc non constat saltem morali aliquo modo, non est causa petendi Dispensationem; quando verò de eo constat, sufficiens est causa, undecunque proveniat. Conink l. cit.

130 2. Si femina habeat quidem Dotem, quae sufficiens sit, ut reperiat maritum suae conditionis, qui tamen sit conditionis multò inferioris, quam sit propinquus; qui eam vult ducere; propterea enim non obtinebit Dispensationem, ut cum hoc contrahere possit nuptias. Sanch. n. 17. Pont. n. 23. Wiestner n. 84. Reiffenstuel n. 89. Ratio est, quia tunc non agitur de damno vitapdo, sed de lucro acquirendo: quae causa est longè diversa, & insufficientior; quia Pietas longè plura suadet facere, ut avertamus proximi damnum, quam ut procuremus illius lucrum, Conink n. 47.

3. Si femina, quae Dispensationis impetrata tempore carebat Dote, antequam illa per Ordinarium expediretur, instituta est haeres, vel Legatum accepit magnae quantitatatis; nam tali casu cessavit causa Dispensationis, & sic Dispensatio ipsa corrueat. Sanch. n. 27. Corrad. n. 25. Wiestner n. 84. Reiffenstuel n. 90. Excipitur, nisi Institutio, vel Legatum innotuerit primùm post jam initum Matrimonium; tunc enim valebit adhuc dispensatio, & Matrimonium. Sanch. n. 28. Corrad. n. 27. Justis c. 3. n. 68. Reiffenstuel n. 91. Ratio est, quia cum defectus Dotis fuerit allegatus, & Matrimonium contractum tempore, quo Hereditas, vel Legatum nondum fuerunt accepta, imò quo femina ista fuit incisa Juris, quod per institutionem, vel Legatum acquisivit, piè credendum est, mentem Pontificis esse pro valore Dispensationis, ne Dispensationes, & Matrimonia periculis exponantur.

Porro ad valorem Dispensationis parum refert, an ipse, qui carentem Dote competente ducere intendit, dotare illam velit, an verò alius hac cum conditione, ut cum consanguineo, vel affine, aut aliud impedimentum habente contrahat. Corrad. n. 48. ubi addit, non vitari Dispensationis Breve, etsi nubere volens in supplicatione asserat, se velle dotare, cum tamen alius id faciat; quia hoc mendacium est circa rem, quae ad dispensationem nihil confert, utpote in qua pro causa dispensationis consideratur paupertas Oratricis, non habentis Dotem competentem, & ut ei cum ista liberalitate succurratur. Et sic idem author fatetur se in facti contingentia pluries consultum respondisse.

Quaeritur 4. An ob quamlibet ex dictis hactenus causis, cum quolibet, super quovis Impedimento Ecclesiastico, & in quovis Gradu dispensetur? R. Negative: sed habenda est 1. ratio ipsius Impedimenti; nam quò majus est Impedimentum, eò urgentior requiritur causa. Sanch. l. 2. de Matr. D. 19. n. 7. Palao tr. 28. D. 4. p. ult. §. 2. n. 1. Justis de Dispens. l. 3. c. 1. n. 92. & seqq. Wiestner hic n. 91. Reiffenstuel Append. n. 99. Ratio perspicua est, quia quò fortius ac strictius vinculum est, eò magis urget Lex, seu Canon, ipsaque ratio prohibitionis. 2. Consideranda propinquitas Gradus in Consanguinitate, & Affinitate; nam quò propinquiori gradu conjuncti sunt Oratores, eò difficilius rursus est Dispensatio, & major requiritur causa, cum minùs deceat eorum conjunctio: 3. Attendenda est qualitas Personarum, quae secum dispensari petunt; nam ceteris paribus facilis dispensatur cum Regalibus, Ducalibus, & Principibus personis, quam cum Nobilibus; facilis cum his, quam cum divitibus, ac magis honestis personis; facilis cum his, quam cum plebeijs Sanch. n. 7. Palao n. 1. & com.

communiter alij cum S. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. ad 1.

134 In gradibus Consanguinitatis lineæ rectæ Pontifex nunquam dispensat; nec in gradu primo lineæ transversæ inter fratrem, & sororem. In gradu secundo simplici, in primo, & secundo mixto, item in primo, & tertio, nec non in primo, & quarto Consanguinitatis cum Regijs, Ducibus, & verè Principibus personis dispensat etiam ex sola prærogativa personæ, prout ex multiplici experientia, & Stylo Curie patet. Ratio est, quia deficiente etiam quacunque causa, sola prærogativa Personæ Principis constituit causam publicam, ut dictum est supra n. 102.

135 Major, & urgentior causa requiritur, ut in præfatis Gradibus dispensationem obtineant personæ non Principes; nam 1. cum Personis Illustribus, & valde Nobilibus, Comitibus, Baronibus, Prænobilibus dispensare Pontifex tantum solet, quando adest una ex sequentibus causis. 1. Conservatio familiæ, ne deficiat. 2. Conservatio bonorum intra eandem familiam. 3. Excellentia insignium meritorum in Ecclesiam. 4. Evitatio gravium scandalorum. 5. Infamia mulieris nobilis, orta ex copula, vel conversatione suspecta cum consanguineo. 6. Defectus omnis Dotis. 7. Inimicitia lethales. 8. Matrimonium bona fide contractum, vel cum mala quidem, si proles jam sit ex illo concepta. 9. Causa generalis, dicta ex certis, & rationabilibus causis: ubi tamen solvenda est magna, & extraordinaria taxa pecuniaria. 10. Si ex alijs causis, quas à n. 102. retuli, plures concurrant simul; quia singula, que non profunt, simul collecta jvant arg. l. instrumenta 5. C. de Probat. Videatur Sanch. l. 2. de Matr. D. 19. Corrad. l. 7. prax. Dispens. Apost. c. 2. Justis de Dispens. l. 3. c. 1. Reiffenstuel Append. n. 111. & seqq.

136 2. Cum opulenti, nec non cum præcipuis personis alicujus loci super eodem secundo Consanguinitatis gradu dispensare subinde Pontifex solet. 1. Ob ætatem mulieris, si alia adhuc causa concurrat. 2. Propter inimicitias lethales. 3. Ob defectum Dotis, si Patruelis eam velit dotare, & ducere. 4. Ob præcedentem copulam, ut sic famæ, & honori mulieris consulatur. 5. Ob causam publicam, cui taxa extraordinaria pecuniæ, à dispensatis solvenda, est applicanda. 6. Si plures causæ ex levioribus supra recensitis concurrant. Reiffenstuel n. 121. & cit.

137 3. Plebeijs, & pauperibus in eodem secundo Consanguinitatis gradu dispensatio datur à Summo Pontifice. 1. Ob Matrimonium bona fide contractum, præsertim si jam ex illo concepta sit proles. 2. Ob Dotis defectum, quem supplere vult Patruelis, si famina nuptias cum illo ineat. 3. R. P. Schmalzgrueber L. IV.

Si proles ex consanguinea per incestum concepta sit, vel saltem copula habita, & patefacta: ob hanc enim causam passim conceditur Dispensatio pro foro externo, ut consanguinei in secundo gradu contrahere valeant, idque tum ob bonum proles, tum ut Oratores evadant periculum vitæ; quam ultimam rationem addendam in Supplicatione vult Justis de Dispens. l. 3. c. 1. n. 116. Et hinc Corrad. c. 3. n. 17. cit. monet, in Gradu secundo simplici, & in primo, ac secundo mixto ad contrahendum Matrimonium non dispensari, nisi raro, & ubi gravia scandala, & periculum mortis ex copula carnali forsan subsecuta, vel illius suspicione Oratoribus imminet.

4. Ad obtinendam Dispensationem¹³⁸ in secundo, & tertio gradu mixto pro sufficientibus habentur 1. causæ omnes, quæ sufficiunt ad dispensandum in gradu secundo simplici, aut primo mixto. 2. Ætas mulieris nondum nuptæ. 3. Angustia loci, saltem si addatur in supplicatione, quod mulier etiam extra originis locum virum habiturus non invenerit. 4. Defectus Dotis, quam Consanguineus, qui nuptias illius intendit, augere vult. 5. Extinctio litis magni momenti, aut inimicitiarum gravium. 6. Causa generalis, dicta ex certis, & rationabilibus causis, dummodo Oratores sint de honesta familia, quales omnes censentur esse, qui nullâ laborant notâ turpitudinis. 7. Quævis alia causa rationabilis, etiam levior ex allegatis à n. 102. teste Corrad. l. 7. prax. Dispens. Apost. l. 7. c. 3. n. 17. Justis de Dispens. l. 3. c. 1. n. 115. Reiffenstuel Append. n. 123.

5. Super tertio gradu simplici, item¹³⁹ super tertio, & quarto mixto, & multo magis super quarto simplici dispensare Papa cum quovis solet ob quamlibet causam ex recensitis à n. 102. vel aliam rationabilem. Corrad. l. 3. cit. n. 17. Justis n. 115. cit. Reiffenstuel n. 124. & alij communiter, teste continua experientia; & merito; nam hoc ipso, quod Consanguinitas in remotioribus gradibus minus forte constituat vinculum, causam dispensandi minorem exigit.

Quæritur 5. Ex quibus causis, cum¹⁴⁰ quibus personis, & in quo gradu dispensare possit, & soleat Pontifex super Impedimento Affinitatis? R. Etsi Pontifex in quocunque gradu dispensare possit, cum, ut Tit. 14. à n. 93. ostendi, in nullo gradu Affinitatis Matrimonium Jure naturali sit irritum; tamen in quibusdam gradibus, & casibus dispensat facilius, in alijs difficilius. Hinc ante omnia distinguendum est, an Affinitas orta sit ex copula licita, vel ex illicita.

In Affinitate orta ex copula licita quoad¹⁴¹ primum gradum lineæ rectæ, ut vitricus ducere possit privignam, aut privignus novercam, nunquam dispensat Pontifex, ob naturalem indecentiam conjugij inter hujusmodi

Rbb

modi

modi personas initi, & defectum causæ conjunctionem hanc honestantis. *In primo gradu lineæ transverse*, ut quis ducere possit sororem uxoris suæ defunctæ, cum Personis Principibus sæpius, cum Nobilibus, & Illustribus non nisi raro, cum reliquis rarissime dispensatur in foro externo. *In secundo gradu* cum principalioribus personis alicujus loci, item cum divitibus, aut etiam quibusvis alijs de honesta familia dispensari solet intuitu universalis illius causæ, dictæ *ex certis*, & *rationabilibus causis*, auctâ tamen taxâ pecuniariâ pro bono communi applicanda. Cum taxa communi in eo gradu dispensari cum quovis solet 1. si puella Dotem non habeat. 2. Si cum ea contractam jam bonâ fide sit Matrimonium. 3. Si proles ex ea suscepta. 4. Si copula inita. 5. Si ex separatione timeantur scandala. 6. Et universim ex omnibus illis causis, ex quibus dispensari solet cum consanguineis in gradu secundo. Minores causæ sufficiunt ad dispensandum in gradu Affinitatis tertio, & quarto. Reiffenstuel *Append. n. 125. § seqq.*

¹⁴² *In Affinitate orta ex copula illicitâ* quoad *secundum gradum* Pontifex dispensat cum quovis ex quavis rationabili causa, prout ab experientia patet, & ratio probat, quia hic gradus respectu hujus Impedimenti est ultimus, & remotissimus. Ex eadem causa Papa pro foro interno dispensare solet ante, & post Matrimonium contractum etiam in gradu primo. Genuens. *Prax. Cur. Archiep. Neap. c. 20. n. 9. in addit. Justis de Dispensat. l. 2. c. 7. n. 49.* Reiffenstuel *n. 129.* Et id procedit, etiamsi sit gradus primus Affinitatis ex copula illicita ortæ, ita, ut quis ducere possit filiam, cujus matrem prius fornicariæ cognovit, vel matrem, cujus filia prius carnaliter, & illicite erat commixtus, prout teste Reiffenstuel *n. 130.* habet notorius Stylus Pœnitentiariæ. In foro externo, ut dispensatio obtineatur super primo gradu Affinitatis, ex copula illicita ortæ, ut vult Justis *l. 3. c. 1. n. 116.* non sufficit allegare infamiam mulieris, ex copula pro palata exsurgentem, & gravia scandala, nisi dispensetur, sed addi debet, utrique Oratori alias etiam imminere vitæ periculum. Excipit P. Reiffenstuel *n. 128.* si pro verè Nobilibus sollicitetur Dispensatio; nam pro his absque hoc addito obtineri dispensatio potest ex ijs causis, ob quas dispensari potest, & solet super secundo Consanguinitatis gradu.

¹⁴³ *Queritur 6.* Cum quibus, & ex qua causa dispensare Pontifex possit, & soleat super alijs Impedimentis Jure Ecclesiastico dirimentibus Matrimonium? In considerationem maximè veniunt Impedimentum publicæ Honestatis ortum ex sponsalibus de futuro, Cognationis Spiritualis, Criminis, Ordinis, & Voti solennis.

In Impedimento publicæ Honestatis ex Sponsalibus de futuro dispensare Pontifex potest, & solet pro foro utroque cum quovis ex quavis rationabili causa; quia est unum ex minoribus Impedimentis, & propterea dispensatio super illo committi solet etiam Legatis Sedis Apostolicæ, & Episcopis ab Urbe longè distantibus, ut dictum est *suprà n. 73.*

In Cognatione Spiritualis distinctio est¹⁴⁴ adhibenda; nam si orta illa sit ex *Comparentate*, facile Dispensatio impetratur, modò subsit justa causa. Si verò proveniat ex *Paternitate* dispensatio vel nunquam obtinetur, vel difficillimè, & non nisi ex urgentissima causa, qualis v. g. foret periculum vitæ Oratoribus ob carnalem eorum commixtionem imminens. Sanch. *l. 8. de Matr. D. 24. n. 15.* Corrad. *l. 2. c. 8. n. 15.* Vinc. de Just. *de Dispensat. l. 2. c. 5. à n. 72.* Reiffenstuel *Append. n. 136.* Videantur dicta Tit. *11. n. 57.*

In Impedimento Criminis considerandum est, an illud ortum sit ex eo, quòd alteruter machinatus sit in mortem conjugis defuncti, an verò solum ex adulterio sine machinatione mortis. *Si primò*, & crimen istud sit publicum, pro foro externo nunquam dispensat Pontifex, ne alijs deus ansa machinandi in mortem; si verò sit occultum, dispensatur quidem super eo in Sacra Pœnitentiaria, tamen non nisi difficillimè, & urgentissima de causa. Corrad. *l. 2. c. 9.* Vinc. de Just. *l. 2. c. 16. à n. 60.* Reiffenstuel *n. 132. § 139.* *Si secundum*, in eo pro foro externo dispensat Pontifex ex causa rationabili v. g. si Oratrix diffamata, & innupta maneret, si scandala verisimiliter orientur, & maximè, si Matrimonium jun sit contractum. Pro foro interno, si crimen istud occultum sit, recurrendum est ad Sacram Pœnitentiariam, quæ dispensationem ordinariè committit Confessario per Oratores eligendo. Videantur dicta Tit. *7. à n. 65.*

In Impedimento Ordinis Sacri, & Pro fessionis Religiosæ ad contrahendum Matrimonium dispensatio à Pontifice dari non solet sine causa utilitatis publicæ. Sanch. *l. 8. de Matr. D. 8. n. 2. § 8.* Corrad. *l. 2. c. 10. n. 29.* Vinc. de Just. *l. 3. c. 1. n. 107.* Reiffenstuel *n. 141.* Causas hujusmodi aliquas adducit Gratian. *Discept. for. c. 457. usque ad n. 22.* & alij, juxta quos sufficiens dispensandi causa adesse censetur, si Matrimonium hujusmodi Impedimento ligati necessarium sit: 1. Pro conservatione alicujus Regni, quia scilicet dispensandus est unicuique illius hæres. 2. Pro conversione Regni, aut Provinciæ ad fidem, vel conservatione illius in fide. 3. Pro extinguendo, vel avertendo gravi bello, seu pro acquirenda, vel conservanda pace Regni, vel Provinciæ. 4. Pro conservatione Familiæ valde Nobilis, ne absque

que hærede deficiat; quia conservatio Familiarum hujusmodi etiam pro bono communi servit.

In Voto simplici Castitatis, & Religionis, quod est impedimentum tantum impediens, non requiritur causa communis utilitatis, sed potest, & solet Papa dispensare etiam ex alijs causis privatis.

Quæritur 7. Utrum eadem causæ, ob quas ex hæcenus dictis dispensare potest, & solet Pontifex, sufficiant, ut etiam Episcopi, vel alij in casibus, in quibus dispensandi facultatem habent, dispensare in Impedimento Matrimonij possint? R. Distinguendo inter casus, in quibus dispensare Episcopus potest Jure Ordinario, & inter eos, in quibus facultatem dispensandi habet ex speciali indulto, vel quasi privilegio.

In casibus, in quibus Episcopus dispensare potest super Impedimento dirimente occulto pro foro conscientie, non sufficit quævis causa ex allegatis à n. 102. sed requiritur magna, seu gravis, simulque urgens causa, & necessitas, prout patet ex dictis à n. 79. In ijs verò, in quibus super Impedimento Matrimonij dirimente dispensare potest ex speciali facultate, & privilegio, requiruntur, & sufficiunt eadem causæ, ob quas potest, & solet dispensare Papa, Reiffenstuel Append. n. 144. Ratio est, quia hoc ipso, quod alicui Pontifex per privilegium, aut facultatem specialem communicet potestatem dispensandi super certis Impedimentis, quam ipse habet, præsumitur velle, ut is eam potestate utatur ex omni & sola causa illa, ob quam ipse dispensare potest, & solet; nec justè præsumi potest concedere potestatem dispensandi ex causa, ex qua ipse dispensare non solet, utpote eam insufficientem agnoscens.

Ex quo sequitur, Episcopus Germanie vi specialis facultatis, ipsis juxta dicta n. 73. concedi solite, ex causis à n. 102. allegatis dispensare posse. 1. Cum quovis paupere super tertio, & quarto simplici, vel mixto gradu Consanguinitatis, & Affinitatis. 2. Cum quovis etiam non paupere super Impedimento publicæ Honestatis. 3. Super impedimento criminis, neutro contrahentium machinante in mortem conjugis defuncti. 4. Super Impedimento Cognationis Spirituales, præter levantem, & levatum. Ratio est, quia sola facultas dispensandi super tertio, & quarto gradu restringitur ad pauperes; reliquæ autem facultates conceduntur universaliter, cons. etiam universaliter de quavis persona intelligendæ sunt. Reiffenstuel n. 145.

Quæritur 8. An Dispensatio, obtenta à Papa ad contrahendum Matrimonium inter Consanguineos in gradu prohibito, valeat, si in ea causa falsa expressa sit? Rationem dubitandi facit textus c. quia circa 6. de consang. & affinit. ubi Innocentius III. R. P. Schmalzgrüber L. IV.

Abfaloni Lundenfi Archiepiscopo, de valore Dispensationis hujusmodi interroganti, rescribens, *Disimulare*, inquit, *poteris, ut remaneant (conjuges) in copula sic contracta, cum ex separatione, sicut asseris, grave videas scandalum imminere.*

Sed respondendum est distinguendo, an causa falsò expressa fuerit impulsiva tantum, an verò motiva, & finalis. Si primum, cum ista ad dispensandum non moveat, sed juvet solum, & faciat, ut facilius dispensetur, ejus falsitas Dispensationem non vitiat. Si secundum, ex communi, & certa sententia, ejus falsitate, quamvis per simplicitatem, vel ignorantiam commissa sit, Dispensatio redditur nulla. Et hoc procedit, etiam si in Litteris Apostolicis non exprimitur Clausula, si ita est, si preces veritate nitantur. Sc. quia clausulæ istiusmodi semper subintelliguntur. Neque obest, quod Pontifex in Impedimento Juris Ecclesiastici etiam sine causa dispensare possit; quia in dubio non præsumitur istud facere, nisi ex causa expressa.

Intelligendum autem hoc est, quando una duntaxat causa motiva, seu finalis expressa est; nam si plures allegatæ sint, & una vera, altera falsa sit, distinguendum est, an quælibet seorsim sumpta sufficiens fuerit ad impetrandam Dispensationem, an verò non nisi simul sumptæ. Si primum, subsistet adhuc Dispensatio; quia quando plura non necessaria narrantur, resolvitur copulativa in disjunctivam arg. c. cum jam dudum 18. de prebend. at cum disjunctivè narrantur causæ, ad valorem Rescripti sufficit unam esse veram c. inter ceteras 4. de Rescript. & ibi Glossa, & DD. communiter. Si secundum, Dispensatio corrui; quia tali casu rescribentis, vel dispensantis consensus deest.

Porro an causa allegata sit impulsiva tantum, an verò motiva, & finalis, ex dictis Libr. 1. Tit. 3. n. 18. ex sequentibus colligitur Regulis. 1. Si una tantum allegata est causa, illa finalis, non impulsiva cenferi debet: cons. si falsa illa sit, Dispensatio corruiet. 2. Si plures allegatæ sint causæ, & ex verbis Rescripti non satis constet, an utraque, vel quænam ex illis finalis, aut impulsiva sit, in consilium adducendæ sunt circumstantiæ Rescripti, & maxime stylus Curie, & consuetudo Principis; nam si hoc considerato, sufficiant singulæ, quæ allegatæ sunt, singulæ motivæ erunt: contra, si tantum sufficiat una, altera, vel aliæ se solis non sufficiant. 3. Quod si omnibus consideratis, remaneat dubium ex utraque parte æquale, benignius sentiunt, qui tali casu causam falsò expressam, modò non sit unicè allegata, pro impulsiva haberi volunt ex generali principio, quòd in dubio præsumendum sit pro valore actus, si is in nullius præjudicium cedat.

153 *Ad Rationem dubitandi duplex est expositio cit. textus. Prima est Gloss. fin. c. 6. cit. Hofst. ibid. V. dissimulare, Joan. Andr. n. 3. Abb. n. 8. Alex. de Nevo n. 12. Canif. n. 3. Fagnan. n. 3. & aliorum præsertim antiquiorum, qui textum istum intelligunt, ut existiment, per dissimulationem illam Pontificis fuisse inductam Dispensationem tacitam in Impedimento, quo copulati adhuc laborabant; nam etsi dissimulatio Principis, factum non punientis, dispensationem non inducat c. cum jam dudum cit., dispensare tamen intelligitur, quando super facto consultus respondet *Toleramus*, aut *Toleretur*. Verùm hæc Expositio alijs DD. plerisque displicet; idque meritò ex duplici capite. 1. Quia Pontifex eo loco solùm dicit, quòd Episcopus dissimulare possit, ut tales remaneant in Matrimonio, per Dispensationem subrepticam contracto, si nequeant separari sine scandalo. ergo Papa hoc casu non dispensat; nam si dispensasset, dissimulari id potuisset, licet separatio cum scandalo non fuisset conjuncta. 2. Etsi dissimulatio haberet vim dispensationis, tamen, ut veri conjuges fierent, oportebat illos renovato consensu denuo contrahere Matrimonium, utpote quorum consensus prior fuit invalidus; neque enim Dispensatio, etiam Pontificia, vim habet convalidandi Matrimonium, quod priùs ex defectu consensùs fuit irritum: multo autem minùs efficere tolerantia Papæ dissimulantis potest, ut honestetur usus Matrimonij, quod constat esse invalidum.*

154 *Quare meliùs Navar. in can. si quis autem 4. dist. 7. de penit. à n. 67. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 6. §. 10. n. 15. Cordub. Summ. q. 189. p. 1. Sanch. l. 2. de Matr. D. 38. n. 12. Gutier. de Matr. c. 48. n. 1. Perez D. 45. sect. 7. n. 15. Barbof. in c. quia circa cit. n. 5. Gonzal. ibid. n. 2. Pirhing. tit. de Consang. n. 54. Wiestner hic n. 61. & alij præsertim RR. putant dissimulationem à Pontifice in casu c. cit. permissam esse, quòd existimaverit, consultius esse relinqui conjuges putativos in bona fide; in qua Matrimonium contraxerunt, & adhuc persistebant, quàm separatione illorum occasionem præberi publico fidelium scandalo: & videtur omnino responsio hæc præferenda priori, tum quia magis videtur congruere Litteræ ipsius textus, in quo de Dispensatione nihil agitur, vel exprimitur, sed tantùm dissimulandum esse dicitur, ut illi remaneant in priori Matrimonio; tum verò quia scandali vitandi causâ multa permitti possunt, quæ aliàs non conceduntur, multa contra omitti, quæ fieri deberent: in qua re vel maximè multitudinis haberi ratio debet.*

155 *Quæritur 9. An, & qualis Error vitiet, aut invalidam reddat Dispensationem? Potest Error multipliciter contingere. 1. In Nomine, & Cognomine Oratorum, si v. g.*

qui reipsa appellatur Joannes, in Litteris Dispensatorij vocetur Andreas. 2. In loco Oratorum, præsertim Diocesis, ut si dicantur Oratores esse Diocesis Augultanæ, cum sint Eustadianæ. 3. In Impedimento, vel gradu illius, ut si Impedimentum Affinitatis ponatur pro Confanguinitate, gradus remotior pro propinquiore, aut vicilim.

Ad 1. Error nominis juxta Flam. de resen. l. 11. q. 6. n. 53. Sanchez l. 8. de Matr. D. 25. n. 37. Vinc. de Justis l. 3. de Dispens. c. 4. n. 54. & plures alios Dispensationem Matrimoniale non vitiat: quod colligunt arg. l. si in nomine 4. C. de Testam. ubi Gordianus Imp. Si in nomine, inquit, vel prænominis, seu cognominis, seu agnominis testator erraverit, nec tamen, de quo senserit, incertum sit, error hujusmodi nihil officit veritati. Et hoc verum est, spectato Jure communi, Verùm de Stylo, & praxi Curie Romanæ id non procedit, sed per hujusmodi Erroris nominis Dispensatio vitatur, ita ut de novo fieri debeat supplicatio, & novæ litteræ expediri, vel saltem præviâ novâ signaturâ supplicationis, cum vera nominis expressione, ipsæ jam expeditæ litteræ ipsorum Officialium autoritate corrigi, prout allegato testimonio omnium Curialium, monet Corrad. Prax. Dispens. Apost. l. 7. c. 5. n. 4. & seq. ut scilicet evitarentur multæ fraudes, quæ ob mutationem nominis sub colore erroris intervenire possent. Excipit idem Corrad. n. 8. si in aliquo Dispensationis Rescripto reperiretur verisimilis error, consistens præcisè in mutatione alicujus litteræ, aut Syllabæ, ut si diceretur Antonius pro Antonino, Bernardus pro Bernardino; vel si qui appellatur Franciscus Antonius, uno nomine omisso, diceretur Franciscus; nam his duobus casibus putat dispensationem non vitari.

Ad 2. Distinguendum est, an error contigerit in nomine Diocesis, an verò solùm circa Patriam Oratorum. Si in nomine Diocesis contingat error, invalida redditur Dispensatio, ut notant Sanch. l. 8. de Matr. D. 21. n. 39. Corrad. c. 5. cit. n. 21. Vinc. de Just. l. 1. c. 4. à n. 66. & teste P. Reiffenstuel Append. n. 213. cõmunis ob notorium Stylum Curie. Ratio est, quia eo casu nullus Ordinarius posset exequi Litteras: non proprius Oratorum; quia eidem, ut supponitur, non fuit data commissio: nec etiam ille, cui per errorem data est; quia est contra intentionem dantis, qui non nisi Ordinario impetrantium delegare intendit, conformiter ad Conc. Trid. sess. 22. c. 5. de reform. ibi, Committantur Ordinarijs illorum, qui eas impetraverint. Si verò circa Patriam Oratorum contingat error, regulariter Litteræ Dispensationis, ejusmodi errorem continentes, non vitantur. Corrad. l. cit. à n. 30. Vinc. de Just. à n. 59. Reiffenstuel n. 214. quia expressio patriæ, nisi sit Diocesis,

sis, omnino non est necessaria; conf. error circa illam nihil importat. Excipitur, nisi petatur Dispensatio ob angustiam loci, vel ob locum ad litus maris; quia tunc locus denominatus est causa finalis, conf. vitiatur Rescriptum.

457 *Ad 3.* Interest, an error contingat in genere Impedimenti, an tantum in numero graduum. Si in genere Impedimenti, ponendo Affinitatem pro Consanguinitate, aut vicissim, vitiatur Dispensatio; quia hæc est strictæ interpretationis, & non extenditur ultra expressa. Si in numero gradus, distinguendum est, an remotior ponatur pro propinquiore, an verò propinquior pro remotiore, Si primum, iterum vitiatur Dispensatio; quia in remotiore facilius dispensatur, & fortassis non dispensasset Pontifex, si allegatus fuisset gradus propinquior, quod fortè causæ allegatæ ad dispensandum in eo non fuissent sufficientes. Si secundum, Dispensatio valet, ut rectè Sanch. l. 8. de Matr. D. 24. n. 17. Vincent. de Just. l. 1. c. 4. n. 131. Pont. l. 8. c. 17. §. 5. n. 31. Conink D. 33. n. 79. Pal. tr. 28. D. 4. p. ult. §. 3. n. 1. Engl. hic §. 3. n. 10. Reiffenstuel Append. n. 216. quia tunc Pontifex dispensando in tertio, censetur etiam dispensasse in quarto gradu, cum gradus tertius quartum comprehendat. Debent tamen esse gradus ejusdem speciei: & hinc non valet Dispensatio, quæ per errorem data est in tertio gradu Affinitatis, cum Oratores inter se conjuncti sint in quarto Consanguinitatis. Gutier. de Matr. c. 124. n. 9.

458 *Quæritur 10.* Quo tempore necesse sit veram esse Dispensationis causam? Quadruplex tempus est, de quo dubitari potest, an causæ in precibus narratæ debeant esse veræ. Primum est, quo Oratores Supplicationis litteras mittunt Romam. 2. Quo Dispensationis litteræ Romæ expediuntur. 3. Quo istas sibi exhibitas Ordinarius, vel Confessarius exequitur, & cum Oratoribus actu dispensat. 4. Quo isti, post factam sibi Dispensationis gratiam, conjugium ineunt.

459 *Conveniunt satis DD.* 1. non esse necessarium, ut causa vera sit tempore, quo Oratores Supplicationis litteras mittunt Romam. Ita Sanch. l. 8. de Matr. D. 30. n. 2. Perez D. 45. sect. 6. n. 2. Wiestner hic n. 93. Reiffenstuel Append. n. 218. & teste Sanch. l. cit. DD. ferè omnes, dissentiente tamen Vincent. de Just. l. 1. de Dispens. c. 6. n. 299. & 300. cum nonnullis alijs. Colligitur ex c. quia circa 6. de Consang. & c. si eo tempore 9. de Rescript. in 6. juxta quos textus non tempus antecedens Dispensationem, sed ipsius concessionis Pontificæ attenditur. Et ad hoc tempus referri etiam debet Clausula, in Dispensationibus addi solita, Si preces veritate nitantur. Ratio est, quia veritas precum ad id solum requiritur,

ne Dispensatio à rectitudine deficiens sit dissipatio. talis autem jam non est, quando causa, in supplicatione allata, tempore concessionis Pontificæ vera est. Neque obstat textus c. super litteris 20. de Rescript. ubi Innocentius III. statuit, eos, qui falsitatem per malitiam expriment, in suæ perverſitatis pœnam nullum ex Apostolicis Litteris commodum consequi; hoc enim verum duntaxat est, quando causa etiam tempore concessionis falsa est. Ex quo sequitur, falsitatem causæ eò usque esse extrinsecam, & ideo per illam Rescriptum Dispensationis non vitiari.

Conveniunt 2. Si Litteræ Apostolicæ, 160 ut Stylo veteri fiebat, contineant gratiam jam factam, necessarium esse, ut causa vera sit tempore, quo Dispensationis Litteræ expediuntur Romæ. Proceditque hoc, etsi causa ista antè extiterit, vel post existat; nisi enim subsistat etiam eo tempore, quo expediuntur Litteræ, gratia non subsistit. Ita Host. in c. quia circa cit. V. ingressa, Joan. Andr. ibid. n. 3. Abb. n. 4. Alex. de Nevo n. 4. Gutier. qq. Canon. l. 2. c. 15. n. 131. Sanch. l. 8. de Matr. D. 30. n. 4. Perez D. 45. sect. 6. n. 3. Barbof. in c. quia circa cit. n. 2. Fagnan. ibid. n. 2. Gonzal. n. 4. Honor. tit. de Consang. n. 20. Pirh. ibid. n. 59. Wiestner hic n. 94. Magnif. P. Schmier p. 3. de Matr. c. 1. n. 59. & colligitur ex c. quia circa, & c. si eo tempore cit. Ratio est, quia Dispensationis gratia fit cum expressa, vel saltem subintellecta clausula, Si preces veritate nitantur. igitur Dispensationis sensus erit: Concedo gratiam, si vera sit causa, pro impetratione gratiæ allegata: conf. si non sit actu vera, licet vera fuerit, Dispensatio ex defectu consensûs erit irrita. Dixi, Si contineant gratiam jam factam; nam si, ut moderno Stylo solet, teste Corrad. prax. dispens. Apost. l. 7. c. 6. n. 25. Litteræ Apostolicæ contineant gratiam faciendam, sive mandatum duntaxat dispensandi, sufficiet, si causa, pro impetranda dispensatione allegata, vera sit tempore actualis Dispensationis, ut cum eodem Corrado rectè advertit P. Reiffenstuel Append. n. 220.

Conveniunt 3. Veritatem causæ per-161 severare, vel saltem existere debere tempore, quo fit executio Litterarum Dispensatarum ab Ordinario, vel Confessario, & vi illarum actu ab his conceditur Dispensatio. Ita Sanch. D. 30. cit. n. 12. Suar. l. 6. de LL. c. 20. n. 13. Pont. l. 8. c. 20. n. 3. Corrad. c. 6. cit. n. 24. Vinc. de Just. l. 1. c. 6. n. 285. Perez l. cit. n. 4. Wiestner hic n. 95. Reiffenstuel n. 221. Ratio est, quia hoc casu Litteræ Pontificæ non continent ipsam Dispensationem, sed tantum Mandatum de dispensando, & quidem conditionatum, Si ita est, si preces veritate nitantur. Igitur, ut Dispensatio ab Ordinario, vel Confessario, vi talis mandati facta, sit valida, necesse est,

Bbb 3

ut conditio illa impleta sit: non autem censetur impleta, quando causa finalis tota tempore Dispensationis actualis cessat; quia jam non est ita, sicut Pontifex voluit, ut sit, pro validè dispensando. *Conf.* Quia Pontifex Ordinario, vel Confessario dedit tantum facultatem dandi Dispensationem justam, non verò injustam, atqui Dispensatio, in quo tota causa finalis cessat, esset injusta, utpote desinita legitimitate causæ, ergo &c.

¹⁶² *Conveniunt* 4. Quando Gratia non facta, sed facienda est, sufficere, si causa motiva verificetur tempore, quo Delegatus actu dispensat, etsi tempore, quo sollicitata, & Romæ impetrata est gratia dispensationis, causa illa nullatenus extiterit, nec vera fuerit. Ita Garc. p. 6. de Benef. c. 2. n. 283. Corrad. n. 24. § 25. cit. Reiffenstuel n. 223. nam tunc jam censetur impleta conditio, sub qua Pontifex potestatem dispensandi delegat; mandat enim Delegato, ut dispense, si invenerit, rem defacto se ita habere, prout proponitur in precibus: quod in hac specie facti verum est. *Ex quo sequitur*, posse Ordinarium, vel quemcumque alium Delegatum vi Litterarum Pontificiarum dispensare cum eo, qui has impetravit ex causa paupertatis, si tempore, quo Dispensatio datur, verè pauper sit, licet antea tempore Supplicationis, vel expeditionis Litterarum talis non fuerit. *Contrà* non potest dispensare in sequentibus casibus. 1. Si petita fuit Dispensatio ex defectu Dotis, & antequam Delegatus dispense, puella, quæ antea Dote caruit, eam donatione, hæreditate, vel alia viâ acquirat. 2. Si petita fuit Dispensatio ex causa litis super re magni momenti, & ante Dispensationem à Delegato factam lis illa plenè sit terminata. 3. Si petita fuit Dispensatio ob angustiam loci, & ante executionem à Delegato factam mulierem pro Matrimonio expectat vir æqualis cum ipsa conditionis. Reiffenstuel n. 222.

¹⁶³ *Difficultas* est, utrum causa, pro impetranda Dispensatione allegata in Supplicatione, verificari debeat etiam illo tempore, quo Oratores post factam sibi gratiam Dispensationis, eâ utuntur contrahendo Matrimonium? Sanch. l. 2. de Matr. D. 30. n. 14. & Conink D. 33. n. 94. putant illam fore invalidam, si eo tempore causa non subsistat: quod probant. 1. Quia cessante causa cessat effectus c. cum cessante 60. de Appell. igitur si cesset causa finalis, ob quam concessa est Dispensatio, cessabit, & revocata censetur ipsa Dispensatio. 2. Paria sunt, nullam ab initio fuisse causam; & fuisse aliquam, sed illam desisse; nam etiam quando ab initio ex causa promissum est, si dein causa illa finita est, aut non secuta, conditioni est locus, ut dicitur l. est § bec 1. §. sive 2. ff. de condic. fin. caus. sed si ab initio nulla fuisset causa, Dispensatio non valeret; ergo nec valebit, si illa deinde ces-

set. 3. *Actus agentium non operantur ultra intentionem illorum* arg. c. fin. de Præbend. atqui dispensans non censetur dispensasse, nisi sub hac conditione saltem tacitè intellecta, dummodo causa permaneat; nam alioquin male dispensasset, si voluisset dispensationem suam extendi ad eum casum, quo causa profus cessaret. 4. Dispensatio comedendi carnes in Quadragesima propter specialem infirmitatem cessat, cessante postmodum infirmitate; ergo etiam cessabit dispensatio. 5. Privilegium Patri concessum substituendi filio furioso cessat, filio sanæ mentis effecto, ut patet ex l. ex facto 43. pr. ff. de substit. vulg. ex ratione; quia iniquum incipit fieri beneficium Principis, si adhuc id valere dicamus; auferret enim testamenti factionem hominis sanæ mentis.

Sed his non obstantibus, probabilius¹⁶⁴ est, Dispensationis gratiam factam in Impedimento non cessare, vel finiri, etsi causa post eam indultam ante Matrimonium à dispensatis contractum cesset existere. Ita Sylv. V. Dispensatio q. 11. Suar. l. 6. de LL. c. 20. n. 15. Gutier. de matr. c. 120. n. 2. v. § autem in fin. Pont. l. 2. c. 22. n. 4. Vincent. de Just. l. 3. de Dispens. c. 1. n. 82. Perez D. 45. sect. 6. n. 6. Gobat tr. 9. n. 677. Wiellner hic n. 96. Reiffenstuel append. n. 27. Magnif. P. Schmier p. 3. de matr. c. 1. n. 60. Ratio est, quia post factam à Delegato executionem, seu actuale Dispensationem, gratia Dispensationis jam est perfecta, & vinculum, seu impedimentum absolute sublatum; atqui Impedimentum, quod semel, legitime facta Dispensatione, sublatum est, non amplius redit, sed extinguitur ipso actu dispensationis factæ arg. c. ex tua 9. de fil. Presby. junct. Gloss. ibid. V. irritari, & Reg. 73. in 6. ibi. Factum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat, à quo non potuit inchoari.

Neque obstant Argumenta contraria.¹⁶⁵ *Ad 1.* Regula, quod cessante causa, cesset effectus, procedit, quando effectus necdum plenè perfectus, & consummatus est: secus est, quando est plenè perfectus, ut in proposito, ubi per præviam Dispensationem vinculum Impedimenti Matrimonialis est omnino sublatum. *Ad 2.* Conditio sine causa locus est, quando promissum est ex causa, quæ dein desijt; quia promittens intentionem suam alligavit non solum existentia, sed perseverantia conditionis: quod in casu præsentis non fit. *Ad 3.* Conditio si ita est, si preces veritate nitantur, solum refertur ad tempus Dispensationis concedendæ, unde si res ita se habeat tempore, quo concessa est Dispensatio, vinculum Impedimenti absolute solvitur. *Ad 4.* sicut obligatio abstinendi à carnibus, ita etiam Dispensatio, ob infirmitatem ad his vescendum concessa, successiva, & virtute multiplex est pro numero die-

dierum Quadragesimæ, quorum singulis cum virtualiter singulæ Dispensationes respondeant, singulæ exigunt justam causam, ut adeo mirum non sit, si causa respectu posteriorum cum tempore cesseret, etiam respectu eorum Dispensationem cessare. Secus est in Dispensatione super impedimento; quia hæc unica, & individua est, atque ad unum, & indivisibilem effectum tota simul conceditur, ita ut, si causa tempore concessionis existat, tota consummatur, & consequatur effectum suum, sive ablationem Impedimenti. Ad 5, Substitutio illa Exemplaris est, quæ hujus naturæ est, ut si furiosus, vel mente captus sanitatem ita recuperaverit, ut ea stabilis, vel saltem ad notabile tempus duratura sit, expiret §. qua ratione 1. Inst. de pupill. substit. & l. humanitatis 9. c. de impuber. & alijs substit. & ratio clara est; quia jam potest facere sibi testamentum, ob cujus potentie defectum unice inducta est hæc substitutio.

Quæritur 11. An valida sit dispensatio facta ex causa, quam Orator fideliter exposuit, & dispensans bona fide, & rationabiliter putavit esse justam, & sufficientem, licet revera esset insufficientis? Pontius l. 8. de Matr. c. 14. n. 8. & Palao tr. 3. D. 6. p. 8. §. 2. n. 5. existimant esse invalidam, idque ex duplici Argumento. 1. Quia aliàs sequeretur, etiam Matrimonium fore validum, quod à Sponsis in gradu prohibito initum est, quia bona fide putabant, dispensatione sibi opus non esse. 2. Quia allegantes, Superiorem sine legitima causa dispensasse, audiuntur in Romana Curia, licet ille bona fide existimavit, eam esse legitimam.

Sed dicendum, ejusmodi Dispensationem probabilius esse validam, Ita Azor p. 1. l. 7. c. 29. q. 6. Thom. Sanch. l. 8. de Matr. D. 17. n. 8. Joan. Sanch. select. D. 54. n. 39. Perez D. 45. sect. 1. n. 3. Wiestner hic n. 97. Ratio est 1. quia non est verisimile, quod alia sit mens Summi Pontificis circa Leges suas, quam sit DEI circa suas, atqui DEUS ratam habet Dispensationem circa Leges suas, in quibus dispensandi facultatem concessit homini, modò iste dispense ex causa, quam rationabiliter judicat esse legitimam; ergo & Pontifex. 2. Hujusmodi Dispensationes subsistere petit legitima Ecclesie gubernatio, ut fidelium obvietur scrupulis, eorumque conscientie tranquilluntur. 3. Etiam alia, quæ à Prælatibus bona fide, & prudenter gesta sunt, firmitatis robore non destituuntur, nec facile infringuntur.

Ad Argumenta contraria non est difficilis responsio. Ad 1, negatur paritas; nam actus, à privatis bona fide gestos, valere non exposcit recta Ecclesie, & fidelium gubernatio, cum eorum nullitas non sit obnoxia incommodis, quæ secum trahit nullitas eorum, quæ à Prælatibus bona fide, & debita circumspectione geruntur. Ad 2, allegantes, Superiorem sine legitima causa dispensasse, ideo audiuntur, quia dubium est, an is prævia cognitione causæ, & debita circumspectione processerit dispensando. Accedit, quia in Curia Apostolica peti, & impetrari sæpe Dispensationes solent, non ob præcisam earum necessitatem, sed ex superabundantia ad majorem securitatem hominum scrupulorum, & plenè tranquillandis eorum conscientias, ut rectè observat Perez l. cit. n. 4. in fin. Wiestner n. 98.

§. VI.

De exprimendis in Litteris, quibus impetratur Dispensatio super Impedimento Matrimoniali.

S U M M A R I U M.

169. Dispensatio super Impedimento subreptitia redditur reticentiæ eorum, quæ de Jure, vel consuetudine, aut stylo Curie Romano exprimi debent.
170. Debet autem exprimi I. Nomen, & Cognomen Oratorum.
171. II. Nomen Diocesis, ex qua orti, vel oriundi sunt.
172. III. Causa movens ad Dispensationem petendam.
173. IV. Genus Impedimenti, quo laborant.
174. 175. V. Si plura illa sint, exprimi debent omnia.
176. 177. 178. 179. VI. Et quidem omnia in eadem Supplicatione.
180. 181. 182. Exprimenda, cum dispensatio petitur ad perseverandam in Matrimonio jam contracto.
183. 184. 185. An in Supplicatione pro dispensatione secunda mentio fieri debeat primæ?
186. 187. 188. An necessarium sit exprimere, si dispensatio jam semel est petita, sed negata.
189. In Supplicatione pro dispensatione in Consanguinitate exprimi debet I. Gradus, quo Oratores conjuncti sunt.
190. &c. II. Modus Consanguinitatis, an in gradu equali, vel inequali &c.
195. &c. III. Si pro causa allegata copula, exprimendum est, an habita illa fuerit species dispensationis facilius obrinende?
199. Quando petitur dispensatio super Impedimento Affinitatis, exprimi I. debet Gradus illius.
200. II. Lineæ.